

Svar på skriftligt spörsmål SSS 584/2017 rd

Svar på skriftligt spörsmål om beredningen av vapenexport till Qatar

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 584/2017 rd undertecknat av riksdagsledamot Maarit Feldt-Ranta/sdp:

Anser regeringen att Qatar, som varit en part i inbördeskriget i Jemen, brutit mot de mänskliga rättigheterna och varit inblandad i olaglig vapenhandel, är ett land för Finland att exportera pansarfordon och granatkastare till och

om det beviljas tillstånd för export av pansarfordon och granatkastare till Qatar, på vilket sätt ämnar regeringen se till att detta försvarsmateriel inte senare används på ett sätt som bryter mot humanitär lag eller säljs olagligt vidare?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Finland följer internationella avtal och förbindelser samt nationell lagstiftning i exporten av försvarsmateriel. Lagen om export av försvarsmateriel (282/2012) och statsrådets förordning om allmänna förutsättningar för tillståndsprövning för export av försvarsmateriel (311/2013) är centrala.

Enligt lagen krävs alltid statsrådets eller försvarsministeriets tillstånd för export, överföring, transitering och förmedling av försvarsmateriel. Utgångspunkten är att tillstånd beviljas om det är förenligt med Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska linje och inte äventyrar Finlands säkerhet. I tillståndsprövningen beaktas den gemensamma ståndpunkt 2008/944/GUSP om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av export som EU godkände 2008 samt vapenhandelsavtalet (Arms Trade Treaty, ATT) som trädde i kraft den 24 december 2014. Eventuella vapenexportförbud och andra sanktioner utfärdade av FN:s säkerhetsråd eller Europeiska unionen utgör ett ovillkorligt hinder för export.

En förutsättning för att få tillstånd är en tillförlitlig utredning om produkternas slutanvändare och slutanvändning. Tillståndsärendena bereds av en tväradministrativ arbetsgrupp för behandling av ärenden som gäller export som tillsatts av försvarsministeriet och där utrikesministeriet ansvarar för den utrikes- och säkerhetspolitiska bedömningen.

Tillståndsprövningen grundar sig på en noggrann helhetsbedömning av enskilda fall. I enlighet med Europeiska unionens gemensamma ståndpunkt bedömer man när tillstånd beviljas både den

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 584/2017 rd

interna situationen, den nationella säkerheten samt regional fred, säkerhet och stabilitet i det land som utgör slutlig destination. När tillstånd beviljas bedöms landets åtagande att följa internationella förpliktelser och folkrätten. Det görs även en bedömning av den eventuella risken för oönskad vidareexport.

I enlighet med internationell lagstiftning och EU:s gemensamma ståndpunkt ska tillståndsprövningen även beakta bland annat de mänskliga rättigheterna i mållandet samt grova brott mot humanitär rätt.

Den utrikes- och säkerhetspolitiska bedömningen görs i utrikesministeriets arbetsgrupp för exportkontroll, och i granskningen utnyttjas även Finlands representationsnätverk. I statsrådets helhetsbedömning beaktas ekonomiska faktorer och faktorer som har att göra med försörjningssäkerhet, men de får inte gå före EU:s gemensamma kriterier. Majoriteten av EU-länderna har motsvarande praxis med övervägande från fall till fall. De egentliga tillståndsbesluten fattas nationellt, men EU-länderna konsulterar varandra aktivt och ska beakta varandras beslut.

På senaste tiden har man förhållit sig mer reserverat till viss export till Mellanösternområdet, i synnerhet på grund av situationen i Yemen och Syrien. Även i Finland bedömer vi noggrant hur situationen utvecklas. Saudiarabien och den allians Saudiarabien leder verkar i Yemen på begäran av Yemens lagliga regering. Anfall som riktar sig mot civila är fördömliga och strider mot internationell humanitär rätt.

Qatar är inte belagt med internationell vapenexport och besluten om exporttillstånd som beviljats i presentationssyfte har fattats i enlighet med nationell lagstiftning och Finlands internationella förpliktelser. Produkterna har kommit tillbaka till Finland efter presentationen.

Helsingfors 8.1.2018

Försvarsminister Jussi Niinistö